

देवाच्या लोकांसाठी विशेष शब्द

पवित्र शास्त्रामध्ये स्वर्गाचे जे वर्णन केले आहे, त्याच्या आधारे स्वर्गाचे चित्र काढण्याचा प्रयत्न तुम्ही कधी केला आहे का? आपल्या अपेक्षेपेक्षा ते कदाचित एकदम वेगळे असू शकेल. आपले स्वर्गीय घर आपल्या कल्पनेपेक्षा नक्कीच मोठे आणि पृथ्वीवर गौरवाचे चिन्ह म्हणून वापरले जाणारे सोने, काच आणि मोती यांच्यापेक्षा नक्कीच अधिक गौरवशाली असेल.

देवाचे संदेशवाहक “देवाचे राज्य” आणि “मंडळी” चे जे वर्णन करत होते, त्याच्या आधारे चित्र काढण्याचा प्रयत्न करणाऱ्यांच्या बाबतीतही असेच घडले. हे दोन्ही शब्द पवित्र शास्त्रात इतक्या वेळा वापरले आहेत, की या दोन शब्दांचा किंवा संकल्पनांचा अर्थ व्यवस्थित समजून घेतल्याशिवाय देवाची तारणाविषयीची योजना आपल्याला समजू शकणार नाही.

“राज्य”

पवित्र शास्त्राच्या दोन्ही करारांत देवाच्या राज्याचे भाकित आणि प्रकटीकरण राज्य म्हणून करण्यात आले आहे. जुन्या करारात आणि नवीन कराराच्या सुरुवातीच्या काळात त्याचे भाकित (भविष्य) सांगण्यात आले, आणि प्रेषितांची कृत्येच्या २ व्या अध्यायापासून पुढे संपूर्ण नवीन करारात ते वास्तविक रूपात दाखवण्यात आले आहे. भविष्यसंदेशात राज्याचे वर्णन कधीकधी चिन्हांच्या आणि रूपकांच्या आधारे करण्यात आले असल्यामुळे ते संदेष्यांनी केलेल्या वर्णनापेक्षा अधिक महान आणि गौरवी आहे. भविष्यसूचक चित्र अचूक होते, पण त्याचे वर्णन करण्यासाठी वापरलेली भाषा अलंकारिक किंवा रूपकात्मक असल्यामुळे ते गूढतेच्या पडद्याआड दडले होते.

“राज्य” हा शब्द नवीन आणि जुन्या दोन्ही करारांत महत्त्वाचा आहे, पण नवीन

करारात त्याचा वापर कशा प्रकारे केला आहे त्याविषयी आपल्याला विचार करायचा आहे. जुन्या करारातील भविष्यसंदेशांची पूर्तता अशा प्रकारे देवाचे राज्य नवीन करारात सादर करण्यात आले आहे. पवित्र शास्त्रातील या शब्दाचा अर्थ नीट समजून घेतल्याशिवाय आपल्याला ख्रिस्ताची मंडळी व्यवस्थित समजू शकणार नाही (पाहा परिशिष्ट 4).

तीन दृष्टिकोनांतून आपण या शब्दाचे परीक्षण करू या. प्रत्येक दृष्टिकोन हा ख्रिस्ताने स्थापन केलेल्या मंडळीशी संबंधित आहे.

त्याचा राजकीय वापर

“राज्य” हा शब्द पवित्र शास्त्रात प्रथम राज्याचा सर्वोच्च अधिपती, सर्वेसर्वा, शक्तीशाली राज्यकर्ता या संदर्भाने राजकीय दृष्टिकोनातून वापरण्यात आला.

यहोवाचे इस्राएल राष्ट्राशी असलेले संबंध यांद्वारे देखील “राज्य” या शब्दाचा राजकीय उपयोग दाखवण्यात आला आहे. इस्राएलच्या इतिहासात सुरुवातीला परमेश्वर त्यांचा राजा होता. तो त्यांच्या राज्यव्यवस्थेचा आणि धर्माचादेखील सर्वोच्च प्रमुख होता. त्या काळी इस्राएलची शासनव्यवस्था *देवशाहीची* म्हणजे देवाद्वारे चालवली जाणारी होती. देवाने मिसरी लोकांचा तांबड्या समुद्रात नाश केला हे पाहिल्यावर मोशे आणि इस्राएल लोकांनी “परमेश्वर युगानुयुग राज्य करील” (निर्गम १५:१८) असे गीत गायले. इस्राएल लोकांनी सिनाय पर्वतासमोर तळ दिला तेव्हा परमेश्वराने त्यांना सांगितले, “म्हणून आता तुम्ही खरोखर माझी वाणी ऐकाल आणि माझा करार पाळाल तर सर्व लोकांपेक्षा माझा खास निधी व्हाल, कारण सर्व पृथ्वी माझी आहे; पण तुम्ही मला याजकराज्य, पवित्र राष्ट्र व्हाल” (निर्गम १९:५,६). यहोवाने इस्राएल लोकांना नियम दिले, त्यांनी त्यांचे पालन करायचे होते आणि त्यांचे सर्व न्याय आणि धार्मिक विधी त्याच्या नावात करायचे होते. इस्राएल लोकांच्या युद्धात त्याने त्यांचे नेतृत्व केले आणि त्यांच्या विजयांचे श्रेय प्राप्त केले (गणना २१:३४). तो इस्राएलाचा राजा होता, आणि एक राज्य या नात्याने इस्राएल त्याचे राज्य होते.

शमुवेलाच्या काळात, आपल्या आजूबाजूच्या राष्ट्रांसारखे व्हावे असे इस्राएलाला वाटले, आणि त्यांनी देवाकडे जगिक राजाची मागणी केली. देवाने त्यांची विनंती मान्य केली, आणि शौलाला त्यांचा पहिला राजा म्हणून दिले. इस्राएलच्या राजाने शब्दशः त्यांचा सम्राट व्हायचे नव्हते. यहोवाचा साहाय्यक अधिपती आणि सेवक म्हणून तो यहोवाला जबाबदार होता. त्याचा अधिकार मोशेच्या नियमशास्त्रानुसार मर्यादित असणार होता. त्याने यहोवाचा सेवक आणि पृथ्वीवर त्याचा प्रतिनिधी म्हणून सेवा करायची

होती. त्याने शत्रूंपासून इस्राएलाचे रक्षण करायचे होते, इस्राएल राष्ट्राला नीतिमत्त्वात चालवायचे होते, आणि राष्ट्राचे ऐक्य राखायचे होते.

राजकीय दृष्टिकोनातून पाहिल्यास, एक सार्वभौम राजा, एक प्रकारचे राज्य, ज्यांच्यावर राज्य करायचे ते लोक, आणि राज्य चालवण्यासाठी राजाने बनवलेले नियम यांची राज्यासाठी गरज असते. राज्ये मोठी असू शकतात किंवा लहान असू शकतात; ती विशिष्ट क्षेत्रामध्ये किंवा जिप्सी म्हणजे फिरस्त्या लोकांची असू शकतात. राजाचे शासन आणि त्या राजाच्या आज्ञा पाळणारे नागरिक ही “राज्य” या शब्दामागची मुख्य संकल्पना आहे.

त्याचा भविष्यसूचक वापर

पवित्र शास्त्रात “राज्य” या शब्दाचा वापर भविष्यसूचक रीतीनेही केला आहे. जगाच्या अखेरच्या काळात म्हणजे ख्रिस्ती युगात देव जे करणार आहे त्याचे भाकित करण्यासाठी पवित्र आत्म्याने भविष्यसूचक अर्थाने हा शब्द वापरला आहे.

जुन्या करारात “राज्या” विषयीची मुख्य भविष्यवाणी दानिएलाच्या दुसऱ्या अध्यायात सापडते. “त्या राजांच्या अमदानीत स्वर्गीय देव एका राज्याची स्थापना करील, त्याचा कधी भंग होणार नाही; त्याचे प्रभुत्व दुसऱ्याच्या हाती कधी जाणार नाही; तर ते या सर्व राज्यांचे चूर्ण करून त्यांना नष्ट करील व ते सर्वकाळ टिकेल,” (दानी २:४४) असे लिहिण्यासाठी पवित्र आत्म्याने दानिएलाला मार्गदर्शन केले. भविष्य केलेल्या या राज्याविषयीची महत्त्वाची सत्ये दानिएलाच्या प्रकटीकरणामुळे समजली. एक, स्वर्गीय देवाने स्थापन केलेले ते एक विशेष राज्य असणार होते. दोन, ते सर्वकाळ टिकणारे किंवा कधीही नाश न होणारे राज्य असणार होते. तीन, सत्ता आणि स्थिरता यांच्या बाबतीत ते पृथ्वीवरील सर्व राज्यांपेक्षा श्रेष्ठ असणार होते.

बाबिलीयानाच्या योहानाच्या संदेशामध्ये (मत्तय.३:१,२) आणि येशूच्या शिक्षणामध्ये व प्रचारामध्ये (मत्तय.४:१७) राज्याच्या या आगमनाला विशेष महत्त्वाचे स्थान होते. ख्रिस्ताने सुवार्तेचा उल्लेख राज्याची सुवार्ता (मत्तय.९:३५) असा केला. स्वर्गाचे राज्य जवळ आले आहे (मत्तय.१०:७; लूक.१०:९). हे जाहीर करण्यासाठी येशूने बहात्तर शिष्यांना पाठवले (लूक.१०:१-२०). येशूने सांगितलेल्या दाखल्यांपैकी एकतृतीयांशपेक्षा जास्त दाखले राज्याविषयीची सत्ये विदित करतात. येशूने त्याच्या शिष्यांना राज्य यावे म्हणून प्रार्थना करायला शिकवले (मत्तय.६:१०).

येशूने आणि योहानाने राज्याविषयी इतक्या वेळा शिकवले यावरून आपल्याला

पुष्कळ गोष्टी शिकता येतील : एक, राज्याचे आगमन ही देवाच्या योजनेमध्ये अत्यंत महत्त्वाची गोष्ट होती. दोन, राज्याचे आगमन जवळ आले होते. तीन, येणारे राज्य हे निश्चित अर्थाने दानिएलाच्या भविष्य संदेशाची पूर्तता असणार होते. चार, राज्याचे आगमन हे माणसाचे नव्हे तर देवाचे कार्य असणार होते. पाच, राज्याचे आगमन झाल्यावर, त्या राज्यात प्रवेश करण्यासंबंधीच्या अटी पूर्ण करणाऱ्या लोकांचाच त्यात प्रवेश होणार होता (योहान.३:५).

हे राज्य वास्तविक आहे, अस्तित्वात आले आहे, असे प्रेषितांच्या कृत्यांच्या दुसऱ्या अध्यायापासून नेहमी सांगितले आहे. येशूने निकदेमाला म्हटले होते, “मी तुम्हांला खचित सांगतो, पाण्यापासून व आत्म्यापासून जन्म घेतल्यावाचून कोणीही देवाच्या राज्यात प्रवेश करू शकत नाही” (योहान.३:५). पण, शोमरोनात फिलिप्पाने ख्रिस्ताची सुवार्ता गाजवली त्याविषयी लिहिताना लूक लिहितो, “तरी पण फिलिप्प देवाचे राज्य व येशू ख्रिस्ताचे नाव याविषयीची सुवार्ता सांगत असता लोकांचा विश्वास बसला आणि पुरुष व स्त्रिया यांचा बाप्तिस्मा झाला” (प्रे. कृ.८:१२). राज्य अस्तित्वात नसते, तर फिलिप्प हा संदेश देऊ शकला नसता.

अशा प्रकारे, “राज्य” या शब्दाचा भविष्य संदेशात्मक वापर हा जगासाठी असलेल्या देवाच्या इच्छेला जे लोक समर्पित होतात त्यांच्यासाठी आध्यात्मिक अर्थाने केला आहे. तो राज्य आणि क्षेत्र यांच्याशी संबंधित आहे – राज्य म्हणजे जीवनावर असलेले देवाचा आध्यात्मिक अधिकार, आणि क्षेत्र म्हणजे देवाचे राज्य जेथे उघड दिसते किंवा व्यक्त होते ते आध्यात्मिक क्षेत्र. ख्रिस्ताचा हा राजेशाही अधिकार “मंडळी” या शब्दामध्ये समाविष्ट आहे. सुवार्तेचा स्वीकार करून जी व्यक्ती ख्रिस्ताच्या इच्छेला समर्पित होते, तिला ख्रिस्ताच्या शरीरामध्ये म्हणजे मंडळीमध्ये आणले जाते; आणि मंडळीचे मस्तक जो येशू ख्रिस्त याच्या अधीन ती राहते तेव्हा देवाच्या पृथ्वीवरील राज्यामध्ये राहते. लोकांच्या अंतःकरणांवर असलेला ख्रिस्ताचा हा अधिकार मंडळीची निर्मिती करतो. अशा प्रकारे मत्तय.१६:१८,१९ मध्ये येशूने प्रकट केल्यानुसार “देवाचे राज्य” आणि “ख्रिस्ताची मंडळी” या दोन्हींचा अर्थ एकच होऊ शकतो.

याचा वर्तमानकालीन उपयोग

“राज्य” या शब्दाची राजकीय पार्श्वभूमी, भविष्यसूचक वापर आणि नवीन करारातील वास्तविकता यांसाठी त्या शब्दाचा वर्तमानकालीन, व्यावहारिक वापर

होण्याची आवश्यकता आहे.

प्रथम, तो शब्द भविष्य संदेशाच्या पूर्वतेच्या संदर्भात वापरला पाहिजे. ज्या राज्याविषयी दानिएलाने सांगितले, ते राज्य आले आहे. राजकीय शासन व्यवस्थेच्या ज्या कार्यासाठी आध्यात्मिक क्षेत्राची गरज आहे, ते देवाचे विशेष कार्य आता अस्तित्वात आहे. देवाच्या इच्छेला जे समर्पित झाले आहेत ते देवाच्या राज्याचे नागरिक झाले आहेत. देवाच्या राज्याच्या आगमनाविषयीचे सर्व भविष्य संदेश पूर्ण झाले आहेत.

दोन, “राज्य” हा शब्द आपण वर्तमानकालीन वास्तविकतेच्या अर्थाने वापरला पाहिजे. देवाचे राज्य आता भविष्यात कधी तरी घडणारी गोष्ट राहिलेली नाही. विश्वासूपणे आज्ञापालन करून जे लोक ख्रिस्ताच्या मंडळीत आले आहेत, त्यांच्यावर ख्रिस्त आता राज्य करतो. म्हणजे एका अर्थाने पाहू गेल्यास, “तुझे राज्य येवो,” अशी आता आपली प्रार्थना नसावी, तर “तू माझ्या जीवनावर राज्य करावेस आणि मी तुझ्या राज्यात राहावे म्हणून मी तुझ्या इच्छेच्या अधीन व्हावे,” अशी असली पाहिजे.

तीन, देवाच्या स्वर्गीय राज्याचा पृथ्वीवरील भाग या दृष्टीने आपण या शब्दाचा वापर केला पाहिजे. देवाचे विशेष निवडलेले लोक म्हणजे मंडळी हे त्याच्या राज्याचा जगातील भाग आहेत. मंडळी ही देवाचे आलेले राज्य किंवा ख्रिस्ताचे राज्य आहे हे येशूने आणि नवीन करारातील लेखकांनी दाखवून दिले आहे. राजाच्या अधीन झाल्यामुळे राज्य बनते, आणि नागरिकत्व मिळते. आज्ञाधारक विश्वासणाऱ्यांच्या या समूहाला येशूने मंडळी म्हटले (मत्तय.१६:१८,१९).

चार, आपण या शब्दाकडे आध्यात्मिक शासन व्यवस्थेच्या दृष्टिकोनातून पाहिले पाहिजे. आज विश्वासू ख्रिस्ती लोक ख्रिस्ताच्या आध्यात्मिक राज्यात आहेत, आणि येणाऱ्या सार्वकालिकतेत देव, ख्रिस्त आणि पवित्र आत्म्यासोबत पूर्ण आणि घनिष्ट सहभागितेत प्रवेश करण्याची अपेक्षा बाळगत आहेत. सध्या मंडळी हे राज्य आहे, पण त्याचे सभासद येणाऱ्या सार्वकालिक जीवनाची वाट पाहत आहेत. “राज्य” या शब्दामध्ये भावी अर्थ आहे. ख्रिस्ताने म्हटले, “मला ‘प्रभूजी, प्रभूजी’ असे म्हणणाऱ्या प्रत्येकाचा प्रवेश स्वर्गाच्या राज्यात होईल असे नाही; तर जो माझ्या स्वर्गीय पित्याच्या इच्छेप्रमाणे वागतो त्याचा होईल” (मत्तय.७:२१). पौलाने लिहिले, “प्रभू मला सर्व दुष्ट योजनांपासून मुक्त करील, व आपल्या स्वर्गीय राज्यात घेण्यासाठी तारील; त्याला युगानुयुग गौरव असो. आमेन” (२ तीमथ्य.४:१८). पौल देवाच्या राज्यात होता, पण तो स्वर्गीय राज्यात जाण्याची वाट पाहत होता. जुन्या व नवीन करारांत सांगितलेल्या

भविष्यसंदेशांची पूर्तता - ख्रिस्ताने स्थापन केलेल्या मंडळीमध्ये दिसणारी वर्तमानकालीन वास्तविकता आणि सार्वकालिकतेचे अभिवचन - या दृष्टिकोनातून पौलाने राज्याकडे पाहिले.

एखादी व्यक्ती जेव्हा नवीन करार वाचते तेव्हा “राज्य” या शब्दाचा उपयोग - “स्वर्गाचे राज्य,” “देवाचे राज्य,” किंवा राज्याच्या संदर्भातील इतर शब्दप्रयोग असो - कमी झाल्याचे त्याच्या लक्षात येते. राज्याचा संदर्भ मत्तयकृत शुभवर्तमानात एकोणपन्नास वेळा, मार्कमध्ये पंधरा वेळा, लूकमध्ये एकोणचाळीस वेळा, योहानमध्ये पाच वेळा, प्रेषितांच्या कृत्यांमध्ये आठ वेळा, पौलाच्या पत्रांमध्ये चौदा वेळा, सर्वसाधारण पत्रांमध्ये दोन वेळा, इब्री लोकांस पत्रामध्ये दोन वेळा, आणि प्रकटीकरणामध्ये तीन वेळा आला आहे. अशा प्रकारे “राज्य” या शब्दाचा उपयोग नवीन करारात निरंतर किंवा सतत पण कमी कमी केल्याचे दिसून येते (पाहा परिशिष्ट 4).

नवीन करारामध्ये मत्तय हाच एक असा लेखक आहे जो “स्वर्गाचे राज्य” हा शब्दप्रयोग वापरतो. मार्क, लूक आणि योहान हे केवळ “देवाचे राज्य” हा शब्दप्रयोग वापरतात. “राज्य” शब्दाचा वापर कमी कमी होत जातो, पण प्रेषितांच्या कृत्यांमध्ये आल्यावर “मंडळी” या शब्दाचा उपयोग वाढतो. जणू काय पवित्र आत्म्याने “राज्य” या शब्दाऐवजी “मंडळी” हा शब्द वापरला आहे.

“मंडळी” हा शब्द

नवीन कराराच्या संपूर्ण संदेशाशी मंडळीचा महत्त्वाचा संबंध असल्याने मंडळी या शब्दाला विशेष महत्त्व आहे. “मंडळी” हे ग्रीक नव्या करारात ११४ वेळा आढळणाऱ्या शब्दाचे भाषांतर आहे. नवीन करारात या शब्दाचा वापर कशा प्रकारे केला आहे हे समजून घेतले नाही, तर आज जगाच्या तारणासाठी असलेला ख्रिस्ताचा मार्ग नीट समजून घेता येणे शक्य नाही असे म्हणणे बरोबर ठरेल.

याचा लौकिक किंवा सांसारिक उपयोग

सुरुवातीला हा शब्द सर्वसामान्य, रोजच्या वापरातील शब्द होता, त्याला विशिष्ट असा धार्मिक अर्थ नव्हता.

प्रेषितांच्या कृत्यांच्या १९ व्या अध्यायात इफिसमध्ये झालेल्या दंगलीच्या संदर्भात या शब्दाच्या वापराचा नमुना पाहायला मिळतो. ख्रिस्तित्वाच्या मुद्यावरून संघर्ष निर्माण झाला. लोक जवळच्या नाटकगृहात धावत गेले आणि दंगलीने जोर पकडला. लेखक

लूक त्या जमावाविषयी म्हणतो, “तेव्हा कोणी काही, कोणी काही अशा आरोळ्या मारू लागले; लोकांचा (मंडळीचा) एकच गोंधळ उडाला; आणि आपण कशाला जमलो आहोत हे बहुतेकांना कळले नाही” (प्रे. कृ.१९:३२).

या ठिकाणी लूकने मंडळी (लोक) साठी एकलेसिया हा शब्द वापरला आहे. इंग्लीशमध्ये त्याचे भाषांतर “चर्च” आणि मराठीत “मंडळी” असे केले आहे. सरते शेवटी नगराच्या शिरस्तेदाराने म्हटले,

पण यापलीकडे तुमची काही मागणी असली तर तिच्याबद्दल कायदेशीर सभेत ठरवले जाईल. या दंगलीचे कारण काय याचा जबाब आपल्याला देता येण्यासारखा नसल्यामुळे आजच्या प्रसंगावरून आपल्यावर बंड केल्याचा आरोप येण्याचे भय आहे (प्रे. कृ.१९:३९,४०). (तिरपा टाईप माझा).

त्यात लूकने पुढे म्हटले, “असे बोलून त्याने सभा बरखास्त केली” (प्रे. कृ.१९:४१). (शब्दावरील जोर दर्शवण्यासाठी मी तिरपा टाईप वापरला आहे)

कायदेशीर सभेच्या या वृत्तान्तात एकलेसिया हा ग्रीक शब्द लूकने तीन वेळा वापरला आहे (प्रे. कृ.१०:३२, ३९, ४१). केवळ जमाव किंवा समुदाय या अर्थी त्याने एकलेसिया हा शब्द वापरला आहे. ३२ आणि ४१ व्या वचनात त्याने कायदेशीर सभा, लोक यांसाठी हा शब्द वापरला असून ३० वचनात गर्दी या अर्थी वापरला आहे. नाटकगृहात भरलेली सभा आयोजित केलेली सभा नव्हती, लोकांमध्ये उडालेला गोंधळ आणि एकापाठापोठ घडलेल्या घटनांमुळे ती अशीच भरली होती. ज्या सभेत कायदेशीर बाबींचा ऊहापोह केला जातो त्या सभेला लूकने ३९ व्या वचनात कायदेशीर सभा (एकलेसिया) म्हटले आहे.

एकलेसिया हा शब्द लूकने ज्या प्रकारे वापरला ते पाहता, हा शब्द सर्वसाधारण अर्थाने कोणत्याही समुदायासाठी वापरला असे म्हणणे योग्य ठरेल. सभेचे कधी आयोजन केले जाते, तर कधी ती असेच लोक जमून भरते. या प्रत्येक प्रकारच्या सभेला किंवा गर्दीला लूकने एकलेसिया म्हटले आहे.

आज काही भाषातज्ज्ञांचे म्हणणे आहे की, नवीन करारात लौकिक अर्थाने वापरलेल्या एकलेसिया या शब्दाचा अर्थ “खास बोलावलेली किंवा आयोजित केलेली सभा” असा नसून, “आपोआप भरलेली सभा” असा होतो. प्रेषितांची कृत्येच्या १९ व्या अध्यायात लूकने ज्या प्रकारे या शब्दाचा वापर केला आहे त्यावरून त्यांच्या निष्कर्षाला पुष्टी मिळते.

आपल्या प्रभूने *एक्लेसिया* या शब्दाचा उपयोग धार्मिक अर्थाने करण्यापूर्वी धर्मनिरपेक्ष जगात तो कशा प्रकारे वापरला जाई हे लूकने त्या शब्दाचा कसा वापर केला त्यावरून आपल्याला समजते. *एक्लेसिया* शब्दाची ही पार्श्वभूमी ही आपल्या प्रभूने तो शब्द कसा वापरला ते अधिक चांगल्या प्रकारे समजण्यासाठी उपयुक्त ठरेल.

त्याचा धार्मिक उपयोग

एक्लेसिया या शब्दाचा उपयोग नवीन करारात धार्मिक अर्थानिसुद्धा केला आहे.

ख्रिस्ती लोकांची यहुदी पार्श्वभूमी पाहता, देवाच्या लोकांनी एकत्र येण्याची संकल्पना अस्तित्वात होती हे जुन्या करारावरून स्पष्ट होते. सेप्टुआर्जिट म्हणजे जुन्या कराराच्या ग्रीक भाषांतरात कहाल इस्राएल लोक या हिब्रू शब्दाचे ग्रीकमध्ये *एक्लेसिया* असे भाषांतर करण्यात आले. इस्राएल लोक धार्मिक कारणांसाठी प्रभूसमोर एकत्र जमत असत तेव्हा विशेषतः ती इस्राएल लोकांची सभा होत असे (अनु.१८:१६; ३१:३०; १ राजे ८:६५; प्रे. कृ.७:३८).

काही विशिष्ट कारणासाठी लोक एकत्र जमत असत तेव्हा त्या सभेला मूलतः “सिनेगॉग” असे संबोधले जात असे. नंतर भक्तीसाठी एकत्र जमणाऱ्या ख्रिस्ती विश्वासणाऱ्यांसाठी हा शब्द वापरला जाऊ लागला. याकोबाने सुनागोग आणि *एक्लेसिया* हे दोन्ही ग्रीक शब्द वापरले, कारण यहुदी ख्रिस्ती लोक त्याचे पुस्तक वाचतील असे त्याने गृहीत धरले होते. भक्तीसाठी एकत्र जमणाऱ्या ख्रिस्ती विश्वासणाऱ्यांच्या सभेसाठी त्याने सुनागोग हा शब्द वापरला (याकोब.२:२), आणि कोणत्याही ठिकाणच्या स्थानिक ख्रिस्ती समूहासाठी त्याने *एक्लेसिया* हा शब्द वापरला (याकोब.५:१४).

देवाने सिद्ध केलेल्या तारणाद्वारे जे लोक देवाचे असाधारण लोक बनतील त्यांचे वर्णन करण्यासाठी आपल्या प्रभूने “मंडळी” (चर्च) हा शब्द वापरला (मत्तय.१६:१८). धर्मनिरपेक्ष दृष्टिकोनातून याचा अर्थ “सभा” असा असण्याची शक्यता आहे, पण जुन्या करारात त्याचा अर्थ “देवाच्या लोकांची सभा” असा आहे. आपल्या प्रभूने सर्वसामान्य शब्दाला विशेष धार्मिक अर्थ दिला. या शब्दाची निवड करताना त्या शब्दामागची धर्मनिरपेक्ष आणि धार्मिक पार्श्वभूमी घेऊन त्याने त्यात नवीन अर्थाची भर घातली. ख्रिस्ताच्या रक्ताने उद्धार पावलेले देवाचे लोक या अर्थाने – मग ते एकत्र जमलेले असोत किंवा नसोत – येशूने या शब्दाचा उपयोग केला (प्रे. कृ.८:३; इफिस.१:२२).

एक्लेसिया या शब्दासोबत नवीन करारामध्ये जी दुसरी संकल्पना नवीन करारात

वापरली आहे ती म्हणजे एखाद्या व्यक्तीला किंवा लोकांना “पाचारण करणे,” किंवा “वेगळे करणे.” त्या काळात हा शब्द बहुधा या अर्थाने वापरला जात नव्हता, तरी ख्रिस्ताने केलेल्या त्याच्या वापरामध्ये हा विशेष अर्थ अभिप्रेत आहे. ज्या लोकांना उद्देशून हा शब्द वापरला आहे, त्यांच्या गुणवैशिष्ट्यांनुसार हा अर्थ किंवा ती संकल्पना त्या शब्दाला जोडली गेली आहे.

पॅटेकॉस्टच्या दिवशी पेत्राने लोकसमुदायास सांगितले, “कारण हे वचन तुम्हांला, तुमच्या मुलाबाळांना व जे दूर आहेत त्या सर्वांना म्हणजे जितक्यांना परमेश्वर आपला देव स्वतःकडे बोलावील तितक्यांना दिले आहे” (प्रे. कृ.२:३९). थेस्सलनीका येथील मंडळीला पौल म्हणतो, “जो देव आपल्या राज्यात व गौरवात तुम्हांला पाचारण करत आहे त्याला शोभेल असे तुम्ही चालावे” (१ थेस्सल.२:१२). सुवार्तेच्या द्वारे देवाने त्यांना बोलावले होते. पौल म्हणतो, “त्यात त्याने तुम्हांला सुवार्तेच्या द्वारे आपल्या प्रभू येशू ख्रिस्ताचा गौरव प्राप्त करून घेण्यासाठी पाचारण केले आहे” (२ थेस्सल.२:१४). अशा प्रकारे सुवार्तेच्या द्वारे बोलावण्यात आलेल्या लोकांना एकलेसिया असे म्हणण्यात आले (१ करिंथ.१:१-३).

मग पौलाने कलस्सै येथील मंडळीला सांगितले, “त्याने आपल्याला अंधाराच्या सत्तेतून काढून आपल्या प्रिय पुत्राच्या राज्यात आणून ठेवले; त्या पुत्राच्या ठायी, खंडणी भरून प्राप्त केलेली मुक्ती म्हणजे आपल्या पापांची क्षमा आपल्याला मिळाली आहे” (कलस्सै.१:१३,१४). पेत्राने म्हटले, “ज्याने तुम्हांला अंधारातून काढून आपल्या अद्भुत प्रकाशात पाचारण केले त्याचे गुण तुम्ही प्रसिद्ध करावेत” (१ पेत्र. २:९). पेत्राने असेही लिहिले आहे की, “तर तुम्हांला पाचारण करणारा जसा पवित्र आहे तसे तुम्हीही सर्व प्रकारच्या आचरणात पवित्र व्हा” (१ पेत्र.१:१५).

येशू ख्रिस्ताने या जगात असताना कोणतेही विशेष स्थान किंवा काळाचा विचार न करता एकलेसिया हा शब्द देवाच्या लोकांसाठी वापरला. पॅटेकॉस्टच्या दिवशी स्थापन झालेल्या मंडळीच्या सदस्यांपैकी आज कोणीही हयात नाही, परंतु आजही प्रत्येक काळातील आणि विविध ठिकाणातील सर्व विश्वासणारे त्याच मंडळीचे सदस्य आहेत. येशूच्या पुनरुत्थानानंतर सर्व काळातील आणि स्थानातील विश्वासणाऱ्यांसाठी एकदाच यरुशलेम या ठिकाणी मंडळी स्थापन झाली. तिचा जन्म एकदाच झाला, प्रत्येक शतकात किंवा विविध ठिकाणी तिचा जन्म होत नाही.

त्याचा व्यावहारिक उपयोग

येशू आणि पवित्र आत्म्याने “चर्च” किंवा एकलेसिया या शब्दाला जो अर्थ दिला आहे, तो अर्थ नवीन करारात व्यावहारिक दृष्टीने यावा अशी आमची अपेक्षा होती, आणि खरोखर तसेच झाले.

देवाने प्रेरणा दिलेल्या लेखकांनी “चर्च” हा शब्द व्यावहारिकदृष्ट्या चार प्रकारे वापरला. प्रथमतः एखाद्या स्थानिक ठिकाणी असलेल्या परमेश्वराच्या मंडळीचा उल्लेख करण्यासाठी तो वापरण्यात आला आहे. पौलाने “करिंथ येथील देवाच्या मंडळीस, म्हणजे ख्रिस्त येशूमध्ये पवित्र केलेल्या व पवित्र जन होण्यास बोलावलेल्या लोकांना” लिहिले (१ करिंथ.१:२). फिलिपै येथील मंडळीचा उल्लेख “फिलिपै येथील... ख्रिस्त येशूच्या ठायी असणाऱ्या सर्व पवित्र जनांना...” असा केला आहे (फिलिपै.१:१). थेस्सलनीका येथील मंडळीला, “देवपित्याच्या ठायी व प्रभू येशू ख्रिस्ताच्या ठायी असलेली थेस्सलनीकाकरांची मंडळी...” असे संबोधण्यात आले आहे (१ थेस्सल.१:१). एखाद्या ठिकाणी राहणाऱ्या सर्व ख्रिस्ती विश्वासणाऱ्यांना तेथील “स्थानिक मंडळी” असे संबोधण्यात आले. विश्वासणाऱ्यांची स्थानिक मंडळी ही वैश्विक मंडळीचा एक घटक आहे. जेव्हा कोणी विश्वासणारा एखाद्या मंडळीचा सभासद होतो, तेव्हा तो तेथील स्थानिक मंडळीच्या शरीराचा एक अवयव बनतो.

दुसरे असे की, लेखकांनी काही स्थानिक मंडळीला उद्देशून एकलेसिया असे संबोधले. लूक लिहितो, “अशा प्रकारे सर्व यहूदीया, गालील व शोमरोन ह्या प्रदेशातील मंडळीस स्वस्थता मिळाली. आणि तिची उन्नती होऊन ती प्रभूच्या भयात व पवित्र आत्म्याच्या समाधानात चालत असता वाढत गेली” (प्रे. कृ.९:३१). कधी कधी एखाद्या ठिकाणातील मंडळीला अनेकवचनी अर्थाने “मंडळ्या” असे संबोधण्यात आले. गलतीया येथील मंडळ्यांना उद्देशून पत्र लिहिताना पौल त्यांचा उल्लेख “गलतीयातील मंडळ्यांना...” असा करतो (गलती.१:२). भारतातील मंडळीला किंवा मंडळ्यांना एकलेसिया/मंडळी असे संबोधू शकतो, कारण तो शब्द पवित्र शास्त्रामध्ये वापरण्यात आला आहे.

तिसरे असे की, मंडळीची रचना कशी आहे हे दाखवण्यासाठी नवीन कराराच्या लेखकांनी “मंडळी” हा शब्द वापरला आहे. मंडळीतील लोकांचे विभाजन दाखवण्यासाठी त्यांनी तो वापरला. रोमकरांस पत्राच्या १६ व्या अध्यायात अभिवादन लिहिताना पौलाने परराष्ट्रीय मंडळ्यांचा उल्लेख केला : “ख्रिस्त येशूमध्ये माझे सहकारी प्रिस्क व अक्विला ह्यांना सलाम सांगा : त्यांनी माझ्या जीवनाकरीता आपला जीव धोक्यात घातला. त्यांचे आभार केवळ मीच मानतो असे नव्हे तर परराष्ट्रियांच्या सर्व मंडळ्याही

मानतात. जी मंडळी त्यांच्या घरी जमत असते त्यांनाही सलाम सांगा...” (रोम.१६:३-५).

चौथे असे की, ह्या लोकांनी “मंडळी” हा शब्द भक्तीसाठी एकत्र जमलेल्या मंडळीला उद्देशून वापरला आहे. विश्वासणारे लोक जेव्हा भक्तीसाठी एकत्र येतात तेव्हा त्यांना उद्देशून देखील मंडळी हा शब्द वापरला जाऊ शकतो, परंतु एखाद्या विशिष्ट ठिकाणच्या विश्वासणाऱ्यांच्या समूहाला उद्देशून मंडळी हा शब्द विशेषतः वापरला गेला आहे. पौलाने करिंथ येथे एकत्र जमणारी मंडळी असा उल्लेख केला आहे (१ करिंथ.११:१८). त्याने स्त्रियांना मंडळीमध्ये गप्प राहण्यास सांगितले : “तसे स्त्रियांनी मंडळ्यांत गप्प राहावे; कारण त्यांना बोलण्याची परवानगी नाही; नियमशास्त्रात सांगितल्याप्रमाणे त्यांनी आपल्या मर्यादित राहावे” (१ करिंथ. १४:३४). ह्यावरून हे स्पष्ट होते की, तो इथे मंडळीतील भक्तीसभेविषयी बोलत आहे.

मंडळीला कोणी कसेही संबोधो, पण तो अशा लोकांविषयी बोलतो जे ख्रिस्ताच्या सुवार्तेद्वारे ख्रिस्ताच्या देहामध्ये समर्पित झाले आहेत. ख्रिस्ती विश्वासणाऱ्याला जग आणि अंधःकारातून पाचारण करून, देवाच्या कृपेद्वारे ख्रिस्ताच्या शरीरामध्ये समाविष्ट करण्यात आले आहे. ह्याच शरीराला नवीन कराराच्या लेखकांनी “मंडळी” असे संबोधले आहे.

सारांश

देवाने त्याच्या लोकांचा उल्लेख करण्यासाठी वापरलेल्या या शब्दांचा थोडक्यात केलेला हा अभ्यास आपल्याला त्याच्या राज्यात म्हणजे त्याच्या मंडळीत प्रवेश करण्यासाठी निश्चितच आव्हान करतो. सर्वसामान्य व्यवहारात हे शब्द घेऊन देवाने त्यांना विशेष अर्थ दिला, आणि त्याच्या कृपेविषयीच्या सुवार्तेच्या संदेशाने तारणासाठी पाचारण झालेल्या लोकांसाठी ते वापरले. जे लोक देवाच्या सत्तेच्या अधीन झाले आहेत, आणि ख्रिस्ताच्या रक्ताच्या योगे ज्यांचा उद्धार झाला आहे, अशा सर्व लोकांना उद्देशून हे शब्द आहेत. आपले पूर्वज आणि मोशे यांच्या दीर्घ काळात देवाने त्याच्या विशेष लोकांसाठी योजना केली. त्याने ती पूर्णत्वास नेली. याविषयीचे भाकित करण्यासाठी त्याने त्याच्या संदेशवाहकांना प्रेरणा दिली. आता त्याच्या राज्यात प्रवेश

करून त्याच्या मंडळीत समाविष्ट होणे हे तुमच्यावर निर्भर आहे.

अभ्यासासाठी प्रश्न

(उत्तरे पृष्ठ 237 वर आहेत)

१. राजा आणि त्याचे राज्य या संदर्भात देवाचे इस्राएल लोकांशी असलेले संबंध यावर चर्चा करा.
२. देवाचे राज्य इस्राएलचा पहिला राजा या नात्याने शौलाची जबाबदारी काय होती?
३. येणाऱ्या राज्याविषयी दानीएलाच्या भविष्य संदेशांद्वारे काय काय शिकता येते? (पाहा दानी.२:४४).
४. नवीन करारामध्ये “राज्य” हा शब्द कमी प्रमाणात वापरण्यात आला आहे. याचा अर्थ काय होतो?
५. एखादी व्यक्ती आजच देवाच्या राज्याचा घटक होऊ शकते, पण तरी त्या राज्यात प्रवेश करण्याची वाट पाहते, हे कसे शक्य आहे ते स्पष्ट करा (पाहा २ तिमथ्य.४:१८).
६. नवीन करारामध्ये “मंडळी” हा शब्द एकूण किती वेळा आला आहे? आणि यातून त्या शब्दाचे काय महत्त्व स्पष्ट होते?
७. नवीन करारामध्ये व्यक्त झाल्याप्रमाणे “मंडळी” या शब्दाचा व्यावहारिक अर्थ स्पष्ट करा. आणि अशा तो शब्द कोठे वापरण्यात आला आहे ते सांगा.
८. व्यावहारिक अर्थाने पाहता “मंडळी” या शब्दाचा अर्थ नेहमी धार्मिक लोकांचा समुदाय असाच होतो का? विशेष उद्देशाने “बोलावण्यात आलेले” असाच त्याचा नेहमी अर्थभेद होतो का?

शब्दार्थ

ख्रिस्ताची वधू - मंडळी. मंडळीचे ख्रिस्ताशी असलेल्या नात्याची तुलना मनुष्याचे त्याच्या पत्नीशी असलेल्या नात्याशी केली आहे (पाहा इफिस.५:२२-२९).

दाखले - आध्यात्मिक सत्ये स्पष्ट करण्यासाठी येशूने बहुतांश वेळा रोजच्या जीवनातील कथांचा उपयोग केला (मत्तय.१३:३४).

पूर्वजांचे युग - पवित्र शास्त्रातील तीन महत्त्वाच्या काळातील एक काळ. पहिला

काळ पूर्वजांचा होता, त्या काळी देव कुटुंबांच्या प्रमुखांशी तोंडोतोंड बोलत असे. त्याच्यानंतरचा काळ मोशेचा काळ, या काळात मोशेने दिलेल्या नियमशास्त्राचे (दहा आज्ञांसह) पालन इस्राएल लोक करत असत. येशूचा वधस्तंभावर मृत्यू होईपर्यंत हा काळ होता. शेवटचा काळ हा ख्रिस्ती काळ आहे. या काळात तारण पावलेल्या सर्वांची मंडळीत भर पडते, आणि सिद्धान्त व भक्ती या संदर्भात केवळ नवीन करार हाच मापदंड आहे. येशूचे दुसरे आगमन होईपर्यंत हा काळ राहिल.

भविष्य संदेश - देवाच्या इच्छेचे प्रकटीकरण करण्यासाठी त्याने प्रेरणा दिलेले संदेष्ट्यांचे शब्द. भविष्यात घडणाऱ्या गोष्टींचे ईश्वरी प्रेरणेने कधीकधी भाकित केले.

शमुवेल - जुन्या करारातील महान संदेश, याजक आणि शास्ता. (न्यायाधीश).

सार्वभौम - ज्याच्या हाती अधिक सत्ता किंवा सामर्थ्य आहे असा राजा किंवा शासक. १ तिमथ्य.६:१४,१५ मध्ये “जो धन्य व एकच अधिपती, राजांचा राजा व प्रभूचा प्रभू” असे प्रभू येशू ख्रिस्ताविषयी म्हटले आहे.

नव्या करारातील मंडळी	
संस्थापक : ख्रिस्त मत्तय.१६:१८	कोठे : यरुशलेम यशया २:३; प्रे.कृ.२:५,४७
	कधी : इ.स. ३३ प्रे.कृ.२
संस्था फिलिप्यै.१:१	प्रमुख : ख्रिस्त इफिस.१:२२
मंडळीतील पदे इफिस.३:१५	वडील : तीत.१:५; १ पेत्र.५:१-३; प्रे.कृ.२०:२८; १ तिमथ्य.३:१-७; सेवक : प्रे.कृ.६:१-६; १ तिमथ्य.३:८-१३; सभासद : प्रे.कृ.२:४१-४७; कलस्सै.१:१३; १ करिथ.१:२.
मंडळीतील पदे इफिस.३:१५	मंडळी : कलस्सै.१:१८, २४; ख्रिस्ताचे शरीर : इफिस.१:२२, २३; राज्य : प्रे.कृ.८:१२; ख्रिस्ताच्या मंडळ्या : रोम.१:६-१६; ख्रिस्ताची मंडळी : १ करिथ.१:२; प्रे.कृ.२०:२८; ख्रिस्ताचे कुटुंब : इफिस.२:११; १ तिमथ्य.३:१५; प्रभूचे शिष्य : प्रे.कृ.१:१; देवाचे मंदिर : १ करिथ.३:१६; ज्येष्ठांचा समाज : इब्री.१२:२३
विश्वासाच्या पदे - इफिस.३:१५	शिष्य : प्रे.कृ.११:२६; संत : १ करिथ.१:२; फिलिप्यै.१:१; देवाची मुले : गलती.३:२६; १ योहान.२:१; बंधूवर्ग : लूक.८:२१; गलती.६:१; ख्रिस्ती : प्रे.कृ.११:२६; २६:२८; १ पेत्र.४:१६
मतांगीकार	येथू ख्रिस्त : मत्तय.१६:१६-१८; प्रे.कृ.८:३७
विश्वास आणि आचरणाचे नियम : देवाचे वचन	सर्व सामर्थ्य : मत्तय.२८:१८-२०; रोम.१:१६; इब्री.४:१२; मंडळीचे व्यवस्थापन : २ तीमथ्य.३:१६, १७; २ पेत्र.१:३; राज्याचे संतान : मत्तय.१३:३; लूक.८:११; आत्म्याची तरवार : इफिस.६:१७
भक्ती	गायन : कलस्सै.३:१६; प्रार्थना : १ थेस्सल.५:१७; शिकवणे : प्रे.कृ.२०:७; प्रभूभोजन : प्रे.कृ.२०:७; १ करिथ.११:२३; हातभार (वर्गणी, मदत) : १ करिथ.१६:१, २
मिशन	आत्म्यांचे तारण : मत्तय.२८:१८-२०; योहान.६:४५; इफिस.३:१०; १ तिमथ्य.४:१६
इशारा	सत्यामध्ये राहणे : गलती.१:६-८; मत्तय.१५:१, १३; २ करिथ.११:३; प्रकटी.२:२:१८, ११; २ योहान.९